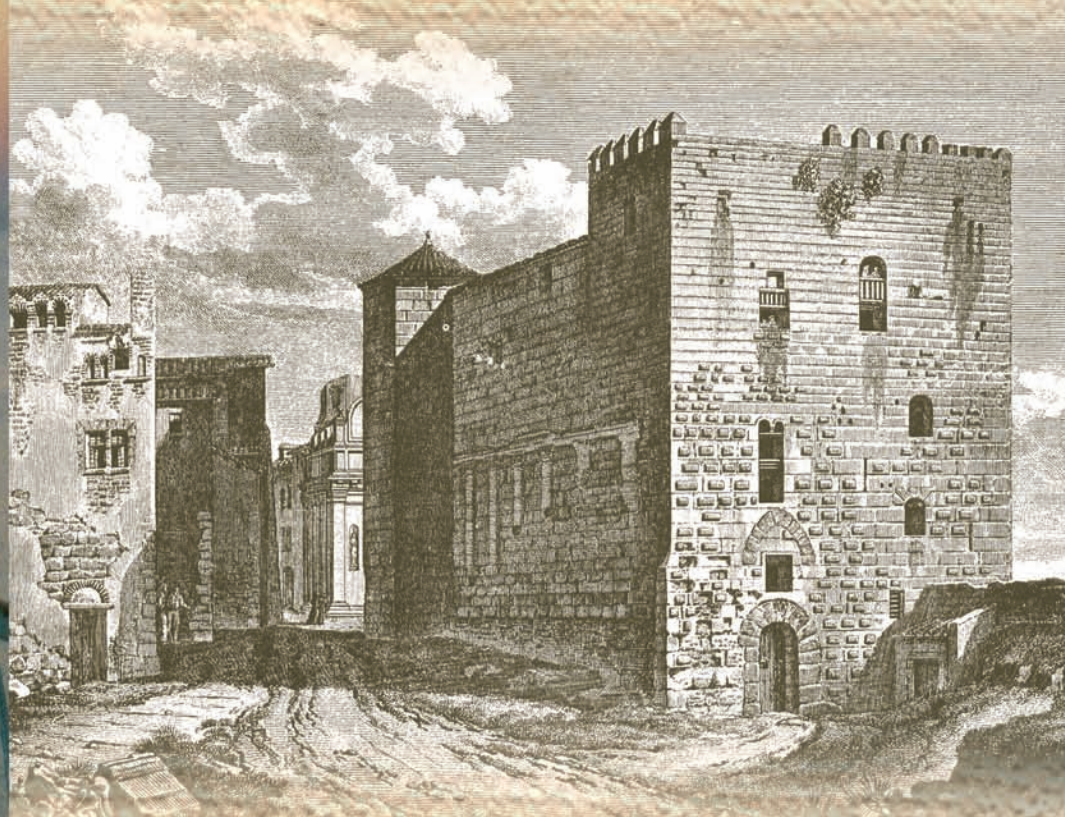

Camp d'Aprenentatge de la
ciutat de Tarragona

EL FÒRUM
PROVINCIAL

EL
PRETORI

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament
Camps d'Aprenentatge

Camp d'Aprenentatge de la ciutat de Tarragona
Complex Educatiu de Tarragona
Autovia de Salou s/n
43006 Tarragona

Primera edició: novembre 2002.

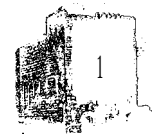
Autors: **M. Antònia Ibañez Serrahima**
Núria Montardit Bofarull
Jordi Tortosa Giménez
M. Joana Virgili Gasol

Disseny i muntatge: **Josep M. Lledós Palau**

Edita: **CdA de la ciutat de Tarragona**
Autovia de Salou s/n
43006 Tarragona

Impressió: **Gràfiques DARC, S.L.**
Pol. Ind. C. Curtidors, 8
43800 Valls

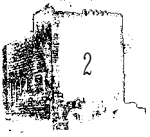
Dipòsit legal: T-1447-2002
ISBN: 84-699-9816-1

MATERIAL DE L'ALUMNE/A

Nom de l'alumne / a

Centre Nivell

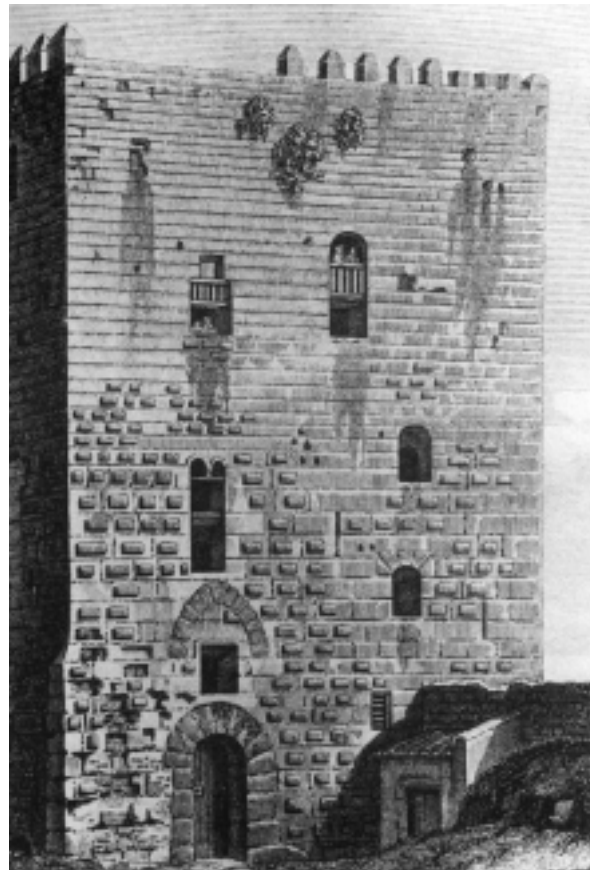

QUÈ ÉS EL PRETORI?

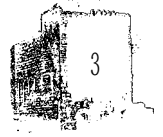
El Pretori era una de les dues grans torres que es trobaven als angles meridionals del Fòrum Provincial de Tarragona. L'edifici, tot i que ha estat reutilitzat i transformat en diverses ocasions, especialment durant l'Edat Mitjana com a castell Reial, encara conserva l'estructura primitiva d'accés al Fòrum.

EL PRETORI PER L'EXTERIOR

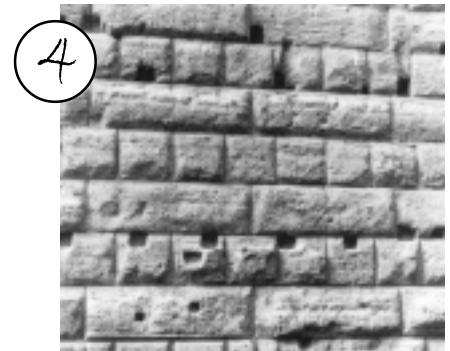
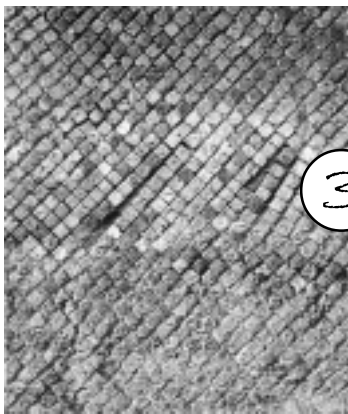
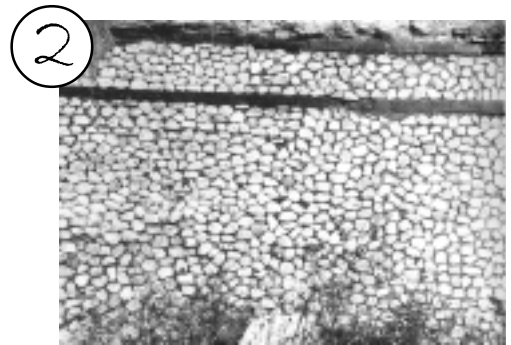
Observa aquests gravats antics i marca tot allò que avui és diferents o ja no existeix:

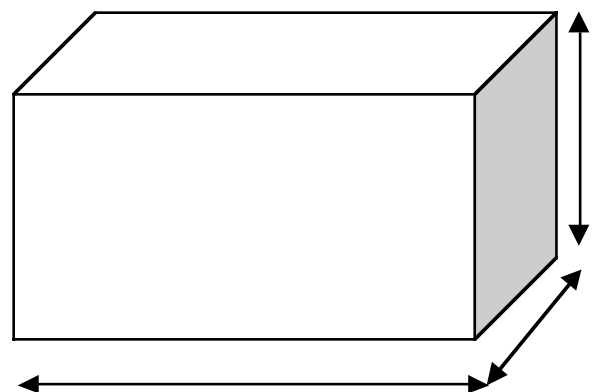
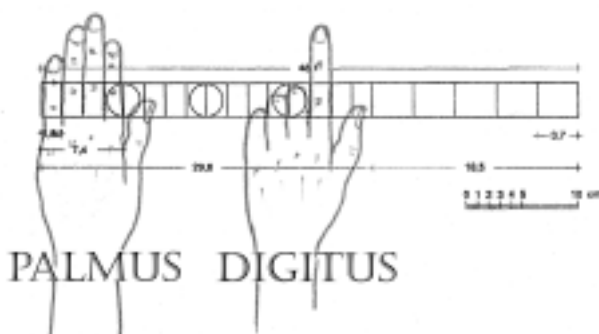
Camp d'Aprenentatge de la ciutat de Tarragona

Dels tipus de material que tens a baix, marca aquells que veus als murs del Pretori:

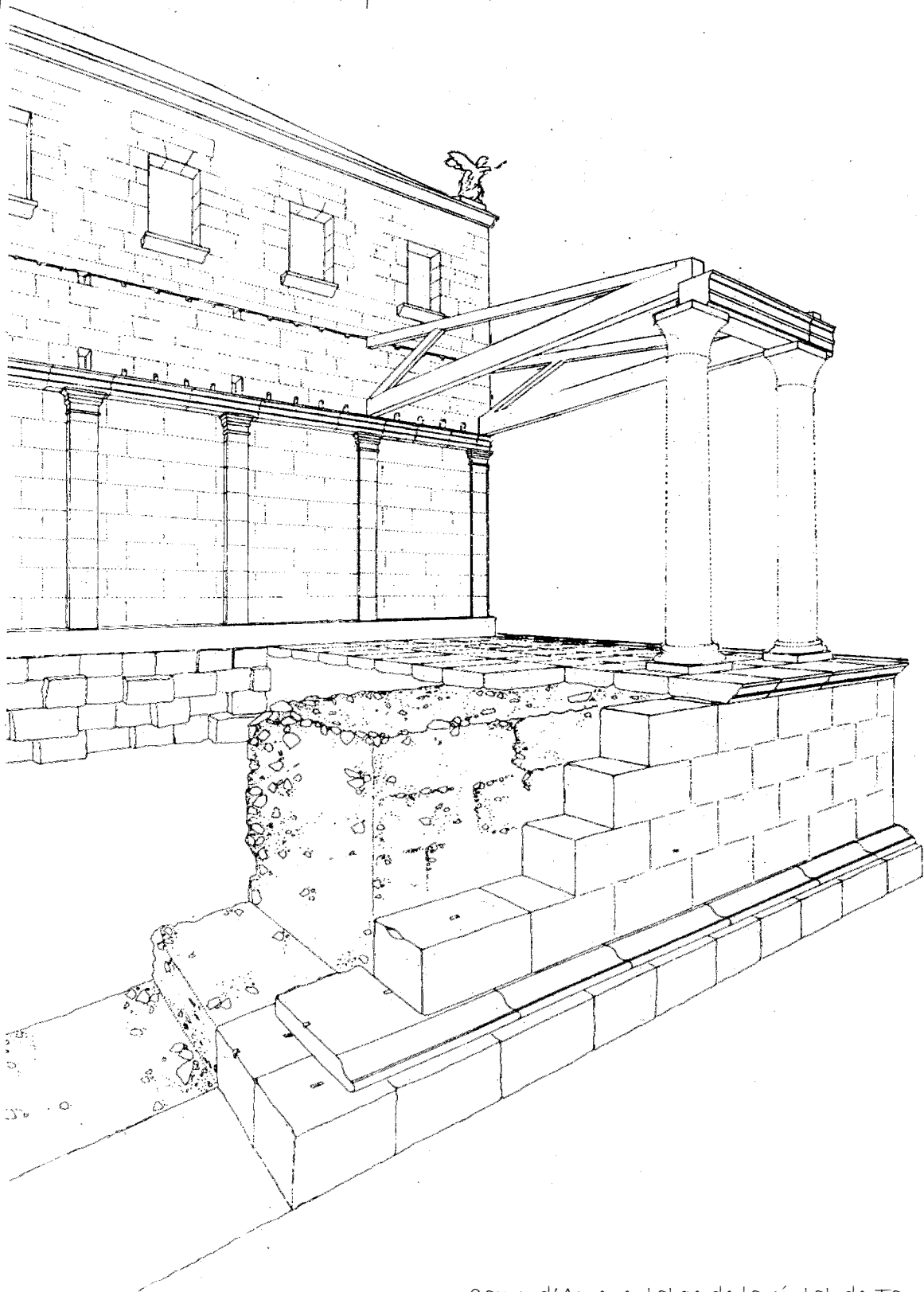

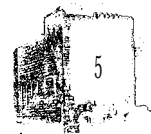
Mesura usant els pams romans (el palmus) un carreu angular. Recorda que el palmus correspon a l'amplada dels dits junts, sense el polze.

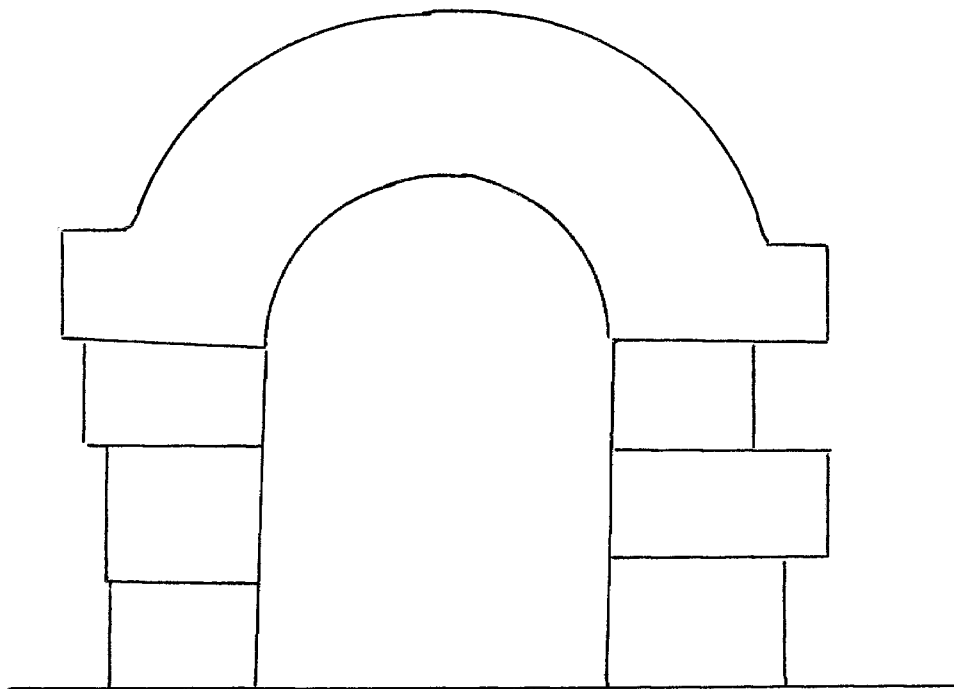

Observa aquesta reconstrucció de part del Fòrum i assenyala-hi aquelles parts que avui encara hi són visibles. Marca també per on es transitava i, per tant, el nivell del carrer.

Completa el dibuix de la porta inferior.

Quantes pedres formen l'arc?.....

Posa aquests noms a les diferents parts de l'arc:

DOVELLA: Cada una de les peces de pedra que configuren l'arc.

CLAU: Dovella central, més estreta per baix que per dalt, a fi de travar l'arc i que no es desplomi.

BRANCAL: cadascun dels dos costats d'una porta, formats per un conjunt de pedres sobreposades, també es diu muntant.

LLUM: Obertura de la porta, és a dir l'espai que permet l'entrada de la llum. Distància entre els brancals.

SALA D'HIPÒLIT

► *Observa el sarcòfag i contesta:*

● Quants gossos has trobat?

● Quines postures tenen?,,

● De quina raça et semblen?

● Quins altres animals veus al sarcòfag?

► *Mira la cara frontal i contesta:*

● Quants personatges hi apareixen?

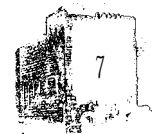
● Quines postures tenen (compta-les i posa el número en cada situació):

■ drets?

■ asseguts?

■ agenollats?

■ ajaguts?

- Les figures es troben col·locades en dos plans, és a dir en dues files, com quan ens fem una foto:

■ Quantes figures estan en el primer pla (1a fila)?

■ Quantes figures estan en el segon pla (2a fila)?

■ Quines es veuen millor?

► Busca a tot el voltant del sarcòfag i completa les activitats següents anotant:

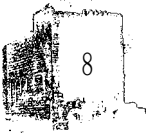
● El número de dones

● Els tipus d'armes

● El número de personatges amb sabates

● El número de personatges masculins vestits.. ..

● El número de figures femenines vestides

En aquest sarcòfag s'explica el mite d'Hípòlit i de Fedra, que resumit és el següent:

Hípòlit, fill del rei grec Teseu, s'interessava per la vida religiosa i la caceria i defugia les dones, fins al punt de rebutjar a Afrodita, la deessa de l'amor. Aquesta, venjativa, va idear un pla per a castigar-lo.

Així, Fedra (dona de Teseu i madrastra d'Hípòlit) va sentir una forta atracció per Hípòlit. Aconsellada per una serventa, va enviar una carta al noi confessant el seu desig i demanant-li una cita. Hípòlit va acudir a la trobada per rebutjar la seva proposició. Fedra, desesperada pel menyspreu es va suïcidar, però va deixar unes tauletes escrites, on acusava Hípòlit d'haver intentat seduir-la.

El seu marit, Teseu, indignat va desterrar el seu fill i va demanar al déu marí Posidó que el castigés amb la mort. Quan Hípòlit passava amb la seva quàdriga per la costa, un monstre va sorgir del mar i va espantar els seus cavalls, que arrossegaren la quàdriga i li van provocar la mort.

Un cop coneguda la història, ara podràs identificar alguna de les escenes:

1. Observa la cara frontal i digues a quina part de la història hi fa referència. Alhora identifica Hipòlit, assenyalant-lo a la foto que tens a continuació.

- Per què creus que el personatge que has marcat és Hipòlit?

2. Explica què veus a les cares laterals :

3. Observa ara la cara posterior i digues a quina part de la història fa referència. Alhora identifica Hipòlit, Afrodita i Posidó, assenyalant-los a la foto que tens a continuació.

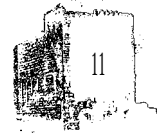

- Què t'ha fet identificar cada personatge?

4. Per tant, posa en ordre l'explicació de part de la història:

Camp d'Aprenentatge de la ciutat de Tarragona

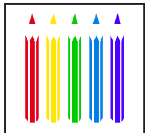
MAQUETA DE LA TÀRRACO ROMANA

Aquest dibuix que et donem correspon a la reconstrucció de la totalitat de la ciutat de Tàrraco.

Fes-hi el següent:

Ressegueix en vermell el fragment que veus a la maqueta

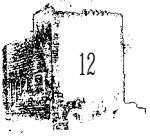

Marca en blau la part més elevada de la ciutat

Ara sobre el dibuix, assenyala:

- El fòrum provincial, amb la gran plaça rectangular
- El temple
- El circ
- L'amfiteatre
- El teatre
- Les muralles
- El port
- Les cases
- Les carreteres o vies

Anota quins dels edificis anteriors es troben:

■ Dins de les muralles

■ Fora de les muralles

Observa ara la maqueta que correspon a la part alta de la ciutat i completa:

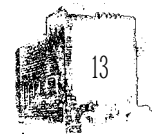
■ Compta els obeliscs (com a columnes) que hi ha en l'espina (mur divisor de la pista del circ)

■ Quants arcs (portes) veus a la façana del circ?

■ Quantes torres comptes a la muralla?

■ Per on s'anava per passar de la primera plaça, a la segona i al circ?

■ Quantes columnes té el temple?

OBSERVACIÓ DES DE LA PART SUPERIOR DEL PRETORI

Estem en un indret amb una visita magnífica. Per un moment pensa que t'has convertit en un soldat romà i contesta posant una creu a les respostes afirmatives:

- Els romans podien vigilar per tal de que no fossin atacats per:

• Aire		• Mar		• Terra	
--------	--	-------	--	---------	--

- Els soldats, quan feien guàrdia, podien veure:

• Les curses del circ?	
------------------------	--

• Les lluites de l'amfiteatre?	
--------------------------------	--

• Les processons religioses del Fòrum?	
--	--

• Altres soldats que hi havia a les altres torres?	
--	--

• La gent que circulava per la via Augusta?	
---	--

• Els pagesos conreant els camps?	
-----------------------------------	--

• Els mariners navegant.	
--------------------------	--

• Els esclaus descarregant els vaixells al port?	
--	--

➤ Avui en dia veiem:

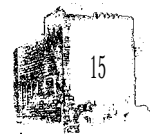
• Els turistes que visiten el circ	
• Els turistes que visiten l'amfiteatre	
• La teulada de la catedral	
• Les atraccions de Port Aventura	
• Els petrolers entrant al port	
• Els banyistes a la platja	
• Els tarragonins passejant pel balcó	

➤ Per tant,

Què ha canviat?

En què s'assemblen?

--	--

LA LLEGENDA DE RÒMUL I REM

A la porta del Museu veuràs que hi ha una escultura que representa la llegenda de Ròmul i Rem, com a iniciadors de Roma i de la seva civilització. Llegeix el resum de la seva història:

Ròmul i Rem, en néixer, van ser abandonats al riu Tíber en una cistella per ordre del rei d'Alba Longa, un oncle seu. El corrent els va dur fins a la riba i allí van ser trobats i salvats per una lloba, que els va criar. Més tard, una parella de pastors els va adoptar.

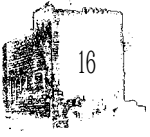
Ja grans, Ròmul i Rem van retornar a la seva ciutat i en conèixer el seu origen van enderrocar el monarca i van col·locar el seu avi en el tron. Aquest, agraït, els va cedir unes terres perquè poguessin fundar una nova ciutat. El dret de la fundació va correspondre a Ròmul i, per tant, va ser ell qui va aixecar la nova població, **que va anomenar Roma**. La tradició romana situa aquest esdeveniment el 21 d'abril del 753 aC, primer any del seu calendari.

Ròmul va agafar una arada i va traçar una circumferència que delimitava la zona sagrada. Rem, per demostrar que el recinte no estava ben protegit, va saltar la línia i, el seu germà, en considerar-ho un sacrilegi el va matar.

Un cop llegit el text i observada l'escultura, contesta:

- Què representa l'escultura?

- Quants anys han passat des de la fundació de la ciutat de Roma fins:
 - l'arribada dels romans a Tarragona l'any 213 aC?
 - l'any actual?

GLOSSARI

AFRODITA: Deessa grega de les més venerades, nascuda de l'escuma marina, protectora de la bellesa, de l'amor i de la fecunditat.

ARC: Construcció en forma de corba que serveix per a cobrir un espai entre dos murs.

CARREU: Bloc de pedra, picat i escairat, en forma de paral·lelepípede, emprat en la construcció.

CARREU ANGULAR: Carreu disposat en un angle.

COLUMNA: Element arquitectònic de suport, format per diferents peces de baix a dalt: base, fust i capitell.

DEESSA: Divinitat de sexe femení.

ESPINA: Mur central del circ que servia com a eix divisor de la pista per on corrien els carros.

GRAVAT: Imatge obtinguda per estampació d'una planxa o matriu gravada. Es traça en una matèria dura, per mitjà d'un burí o del cisell, una imatge. La matriu rep la tinta per traslladar-la a un paper tantes vegades com calgui.

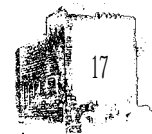
MITE: Narració fabulosa i generalment contraposada a la raó, que serveix per explicar idees filosòfiques o religioses.

OBELISC: Monument religiós molt allargat, de base quadrangular i acabat en punta, disposat verticalment.

POSIDÓ: Déu grec, rei dels mars i dels oceans, que habitava a les profunditats marines i solcava les ones damunt un carro d'or. Tenia com a símbol un trident, amb el qual feia brollar les fonts.

QUÀDRIGA: Carro de cursa romà, tirat per quatre cavalls.

SARCÒFAG: Arca sepulcral feta generalment de pedra, per contenir un sarcòfag. S'utilitza en íntima relació amb el culte als morts i els ritus funeraris de la inhumació (enterrament), segons cada cultura i religió.

BIBLIOGRAFIA

- ADAM, Jean-Pierre: *La construcción romana. Materiales y técnicas*. Ed. de los oficios, León, 1989.
- ALBERICH, Joan; CARBONELL, Joan; MATAS, Bárbara i DOMINGUEZ, Ma Isabel: *Griegos y Romanos* (Biblioteca de Recursos Didàctics Alhambra, 31), Ed. Alhambra, Madrid, 1988.
- ALEGRET, Adolf: *El Castillo del Rey*. "Butlletí Arqueològic", Tarragona, 1923.
- AQUILUÉ, Xavier; DUPRÉ, Xavier; MASSÓ, Jaume i RUIZ DE ARBULLO, Joaquín: *Tàrraco. Guia Arqueològica*. Guies el Mèdol, Tarragona, 1991.
- BALIL, Alberto: *Excavaciones en la "Torre de Pilatos" (Tarragona)*. Ministerio de Educación Nacional. Dirección General de Bellas Artes, Madrid, 1969.
- BLANCO FREIJERO, Antonio: *Roma Imperial*. Historia 16 (Historia del Arte, 13), Grupo 16, Madrid, 1989.
- CARCOPINO, Jérôme: *La vida cotidiana en Roma en el apogeo del Imperio*. Ediciones Temas de Hoy (Colección Historia, 3), Madrid, 1989.
- COMPANYS, Isabel; MONTARDIT, Núria: *El Castell del Rei en temps de Jaume II. Edició comentada dels llibres de comptes de l'obra (1313-1317)*. Intitut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV. Diputació de Tarragona. Tarragona, 1995.
- CONNOLLY, Peter; DODGE, Hazel: *La ciudad antigua. La vida en Atenas y Roma clásicas*. Ed. Acento, Madrid, 1998.
- D.A.: *Els monuments provincials de Tàrraco. Noves aportacions al seu coneixement*. URV (Documents d'Arqueologia clàssica, 1), Tarragona, 1993.
- ETIENNE, Robert: *La vida cotidiana en Pompeya*. Ed. Temas de Hoy (Bolsitemas, 61), Madrid, 1996.
- FULLANA, Miquel: *Diccionari de l'Art i dels Oficis de la construcció*. Editorial Moll, Mallorca 1984.
- HERNÁNDEZ SANAHUJA, B.: *El Pretorio de Augusto, Castillo del Rey en la Edad Media y Castillo de Pilatos modernamente*. Butlletí Arqueològic, Tarragona, 1925.
- IÑIGUEZ, José Antonio: *Síntesis de Arqueología Cristiana*. Ed. Palabra, Ávila, 1977.
- LIBERATI, Anna M.; BOURBON, Favio: *Roma antigua. Historia de una civilización que conquistó el mundo*. Ediciones Folio, Barcelona, 2001.
- MACDONALD, Fiona i BERGIN, Mark: *En la Roma d'August. El fundador de l'Imperi*. Anaya (El túnel del Temps), Madrid, 1990.
- MANGAS MANJARES, Julio: *Hispania romana*. Historia 16 (Historia de España, 2), Grupo 16, Madrid, 1988.
- PARRAMON, Jordi: *Diccionari de la mitologia grega i romana*. Edicions 62, El Cangur Diccionaris, Barcelona, 1996.
- REICH, John: *La Italia Prerromana II*. Ed. Folio (Orígenes del Hombre, 54), Barcelona, 1995.
- ROVIRA SORIANO, Jordi i DASCA ROIGÉ, Andreu (a cura de): *Antigüedades Tarraconenses. El volum d'Arqueologia i Història antiga de Tarragona de la "España Sagrada" d'Enrique Flórez (1769)*. Impremta Catalunya (Biblioteca Tarraconense, 14), Tarragona, 1995.
- SALOM, Cristòfor: *Circ- Pretori. Conjunt Monumental*. Ajuntament de Tarragona, Museu d'Història de Tarragona, Tarragona, 2000.

Col·labora

**Ajuntament de
TARRAGONA**